

Monitor toplinskog vala

Hrvatska, srpanj 2025

Mindworks

Sažetak uvida istraživanja

Monitor toplinskog vala proveden je u Grčkoj, Hrvatskoj i Mađarskoj u srpnju 2025. godine, a obuhvatio je anketiranje 1.500 osoba tijekom jednog toplinskog vala. Monitor je osmislio Mindworks, a prati emocionalne, društvene i percipirane ekonomske učinke toplinskih valova. Istraživanje također proučava kako vrućina utječe na različite demografske skupine, poput spola, generacije te urbanog i ruralnog stanovništva.

Uz identificiranje ključnih narativa i učinaka, Monitor također analizira razinu društvenog kapitala i kapacitet za prilagodbu – dva ključna elementa u oblikovanju strategija za osnaživanje zajednica u suočavanju s vrućinama. Ovo kratko izvješće fokusira se na najvažnije uvide za Hrvatsku, dok se poveznica na cjelokupan skup podataka i prezentaciju nalazi na kraju.

Ključni uvidi:

- Više od jedne trećine (37 %) hrvatskog stanovništva osjeća se jako pogođeno toplinskim valom (u usporedbi s 52 % u Grčkoj), a čak 90 % Hrvata smatra toplinske valove prijetnjom u budućnosti.
- Žene se osjećaju više pogođenima vrućinom (41 %) u usporedbi s muškarcima (31 %), a viša razina utjecaja slična je i u drugim zemljama.
- Za 53 % Hrvata povećani računi za električnu energiju predstavljaju najveći financijski učinak vrućina. Ostali troškovi povezani s vrućinom (37 %) i troškovi namirnica (36,5 %) također su značajni, ali se ekonomska dobrobit još uvijek ne percipira kao jedno od najpogođenijih područja.
- Među sve tri zemlje, Hrvatska pokazuje najnižu razinu uvjerenja da se zajednice (20 %) mogu prilagoditi toplinskim valovima bez podrške vlade, ali značajnih 52 % smatra da bi se zajednice trebale prilagoditi, što pokazuje razumijevanje važnosti uloge zajednica u krizama.
- Raskorak između uvjerenja da se pojedinci trebaju prilagoditi unatoč nedostatku djelovanja vlade (56 %) i da se pojedinci mogu prilagoditi (31 %) iznosi 25 %. Više od polovice Hrvata vjeruje da ih vlada neće uspjeti zaštititi od toplinskih valova.
- Hrvatska se nalazi u sredini između Grčke i Mađarske po sve tri razine društvenog kapitala: 24 % osjeća povezanost s grupama koje dijele funkcije ili posebne interese, a 27 % osjeća povezanost s ljudima koji dijele slične vrijednosti i svjetonazore.
- Osobe koje su jače pogođene toplinskim valovima češće percipiraju nedostatak informacija o tome gdje, kada i kako mogu pomoći kao prepreku vlastitom angažmanu. Za one koji su jako ili djelomično pogođeni, glavne prepreke su neznanje o tome kako se uključiti i sumnja da njihovo djelovanje može nešto promijeniti.

Proaktivno jačanje otpornosti

Više od jedne trećine stanovništva osjeća se jako pogođeno toplinskim valom, a 90 % ga smatra prijetnjom u budućnosti.

Ljudi prepoznaju probleme povezane s toplinskim valovima i prije nego što budu teško pogođeni.

To je prostor za pripremu koji treba iskoristiti tako da potičemo djelovanje koje se može temeljiti na predviđanju, a ne samo na patnji zbog posljedica nakon događaja.

Diversifikacija komunikacije rizika

Iako su utjecaji toplinskih valova na zdravlje i mentalno stanje u Hrvatskoj dobro prepoznati, ekonomske i sigurnosne posljedice nisu jednako široko prepoznate.

Budući da će se ti manje prepoznati utjecaji vjerojatno pogoršavati u budućnosti te bi mogli potaknuti veći angažman građana, osjećaj moći i političko djelovanje, važno je da počnemo graditi snažne priče i narative koji ističu da toplinski valovi predstavljaju raznolike prijetnje, uključujući zdravlje, sigurnost i financije.

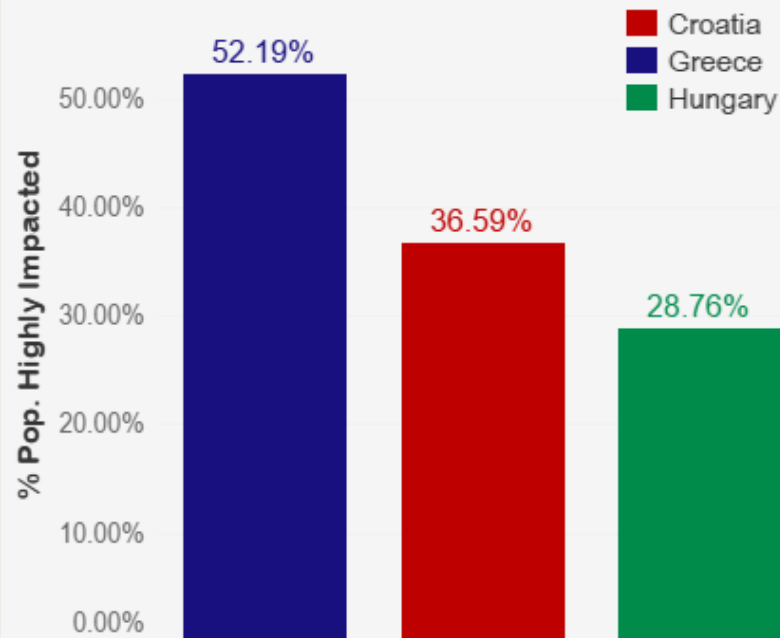
Izgradnja društvenog kapitala i moći djelovanja

Postoji linearna povezanost između percipiranog utjecaja toplinskih valova i društvenog kapitala – oni koji se osjećaju više pogođenima pokazuju veću razinu društvenog kapitala i povjerenja u sposobnost zajednice za djelovanje.

Kako temperature nastavljaju rasti, ključno je jačati društveni kapital, a time i sposobnost zajednice za djelovanje, što čini bitan temelj izgradnji otpornosti.

Više od trećine već je snažno pogođeno

Percent of People Highly Impacted by Heatwave by Country

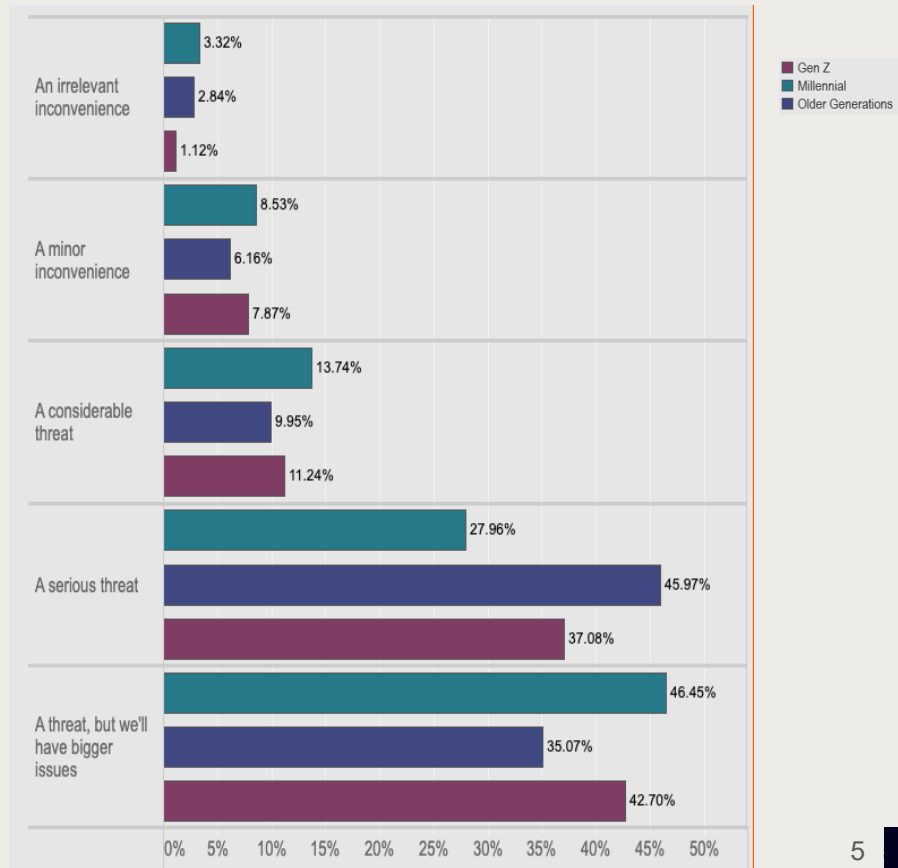
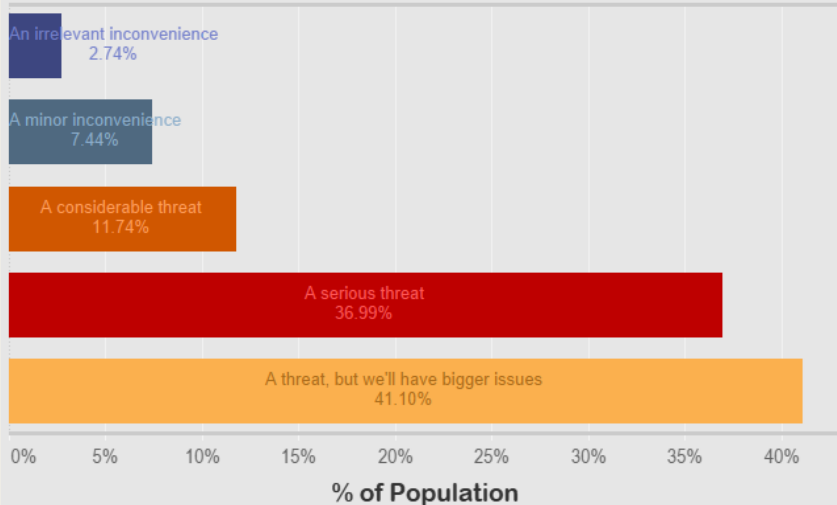
37 % Hrvata snažno je pogođeno nedavnim toplinskim valovima.

To predstavlja srednju razinu utjecaja u regiji JI Europe, što je relativno proporcionalno učestalosti i intenzitetu toplinskih valova u sve tri zemlje.

Većina (90%) smatra buduće vrućine prijetnjom

46 % ispitanika vjeruje da su budući toplinski valovi **ozbiljna prijetnja** (uglavnom starije generacije).
Jednako toliko (46 %) smatra da **iako su toplinski valovi prijetnja, suočit ćemo se s još većim problemima** (uglavnom Generacija Z i Milenijalci). Još 12 % vrućine doživljava **prijetnjom**.

Future Heatwaves will be...

Proaktivno jačanje otpornosti

Velika većina stanovništva, 90 %, smatra vrućinu prijetnjom u budućnosti.

Ovo ukazuje da ljudi prepoznaju vrućine te da imamo priliku prijeći s reaktivne priče o krizi na proaktivno jačanje otpornosti.

Toplinski valovi će u nadolazećim godinama postajati sve učestaliji i snažniji, ali imamo neko vrijeme i kapacitete da se pripremimo, učinimo zemlju otpornijom i zaštitimo ljude i gospodarstvo od posljedica ekstremnih vrućina i toplinskih valova.

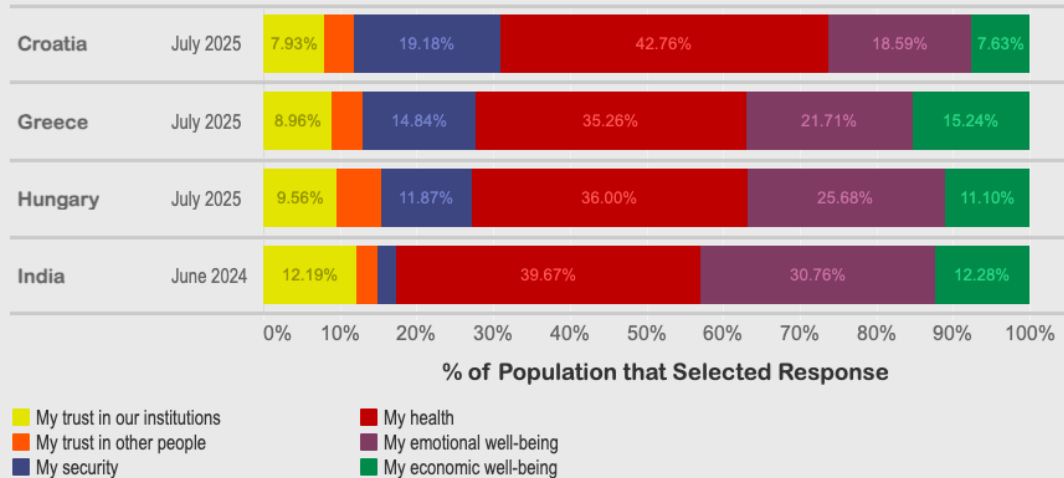
Utjecaj: Glavna pogođena područja

U svim analiziranim zemljama, **zdravlje je najčešće percipirani rizik toplinskih valova**, zatim slijede sigurnost i mentalno blagostanje. Ovaj sličan obrazac ukazuje na to da su zdravstveni rizici dominantan narativ u vezi s toplinskim valovima.

Ekonomski učinci, međutim, važni su samo onima koji ih osobno doživljavaju kao veliko opterećenje. U Hrvatskoj je izravni ekonomski utjecaj najmanji među analiziranim zemljama – pogađa samo 8 % stanovništva. Unatoč tome, **čak 52 % Hrvata prijavljuje porast računa za električnu energiju** zbog toplinskih valova.

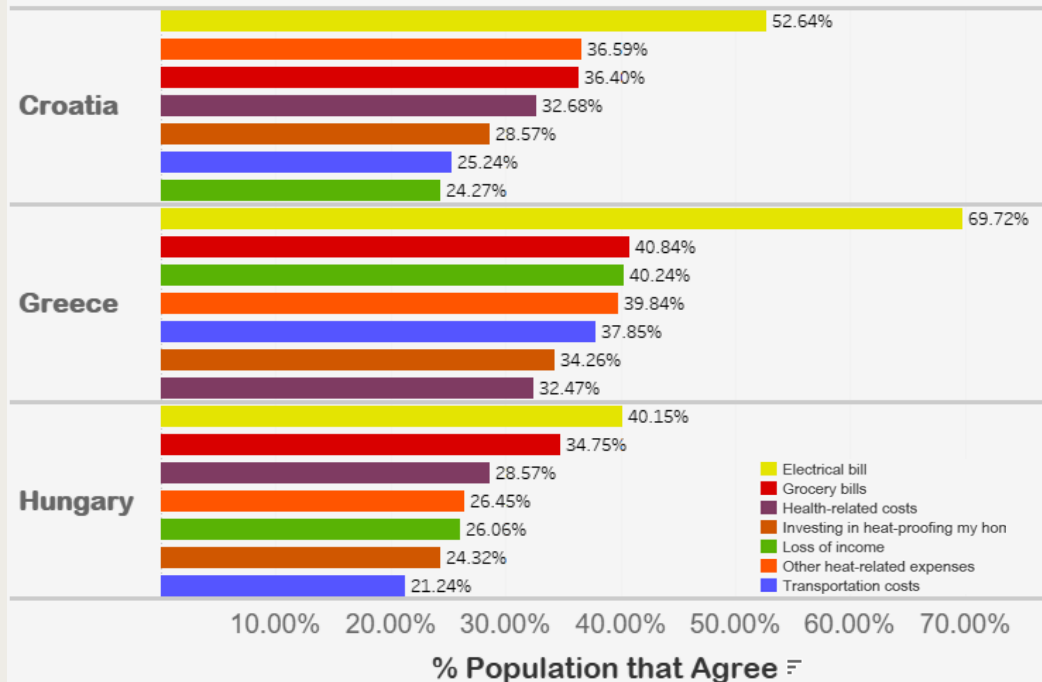
Hrvati najviše **ljutnje izražavaju zbog percipiranog neodgovornog ponašanja drugih i nedostatka podrške**, dok se povjerenje u druge ljude pokazuje kao područje najmanje pogođeno toplinskim valovima.

Greatest Impact by Country

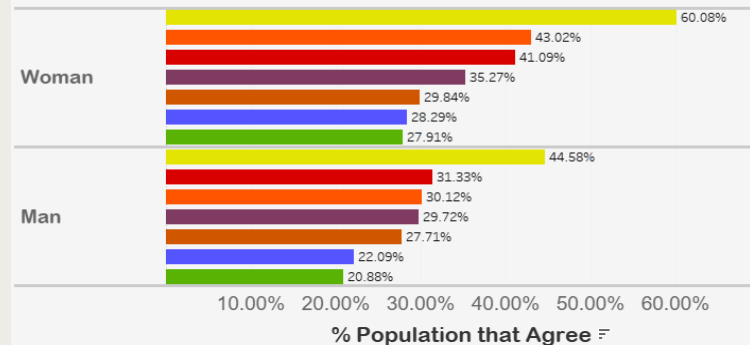
Ekonomski učinci

Financial Impacts by Country

Financial Impacts by Demographic

Demographic: [Gender]

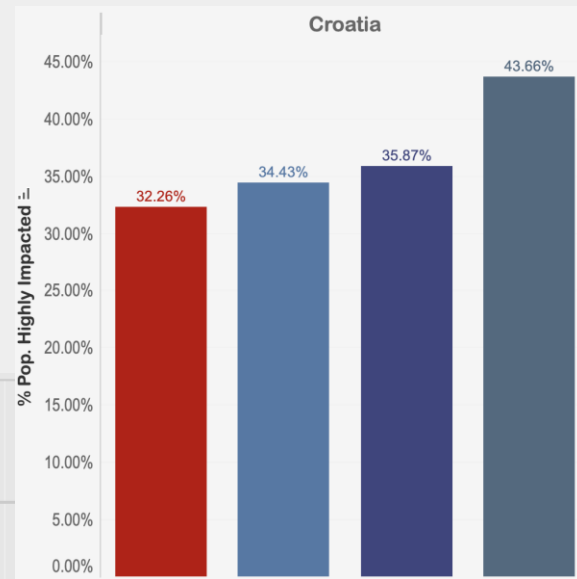
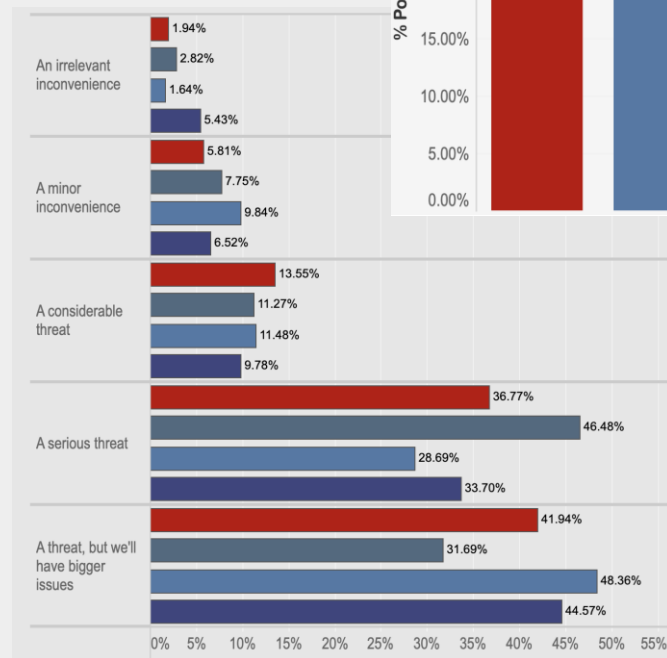
Na izravno pitanje, 53 % Hrvata izjavilo je da su im porasli računi za električnu energiju, a 37 % prijavilo je veće troškove za prehrambene proizvode i druge troškove povezane s vrućinama.

I muškarci i žene se slažu da je najveći financijski učinak toplinskih valova upravo porast računa za struju, a **žene su bile jače pogođene** u ovom segmentu (60 % žena naspram 45 % muškaraca).

Utjecaj – regionalne razlike

U Hrvatskoj se najpogođenijima osjećaju stanovnici manjih gradova (44 %), dok ostala tri područja (metropole, sela) pokazuju slične vrijednosti (od 32 % do 36 %).

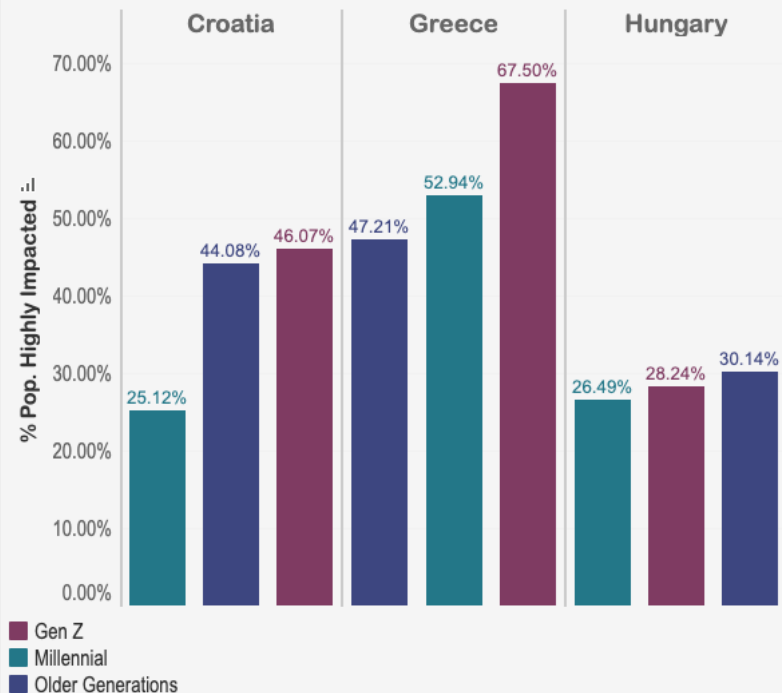
Gradovi su također jedino područje u kojem većina stanovnika **vrućinu doživljava kao ozbiljnu prijetnju**, dok u ostalim područjima vrućina jest prijetnja, ali su drugi problemi percipirani kao važniji.

Utjecaj – generacijske razlike

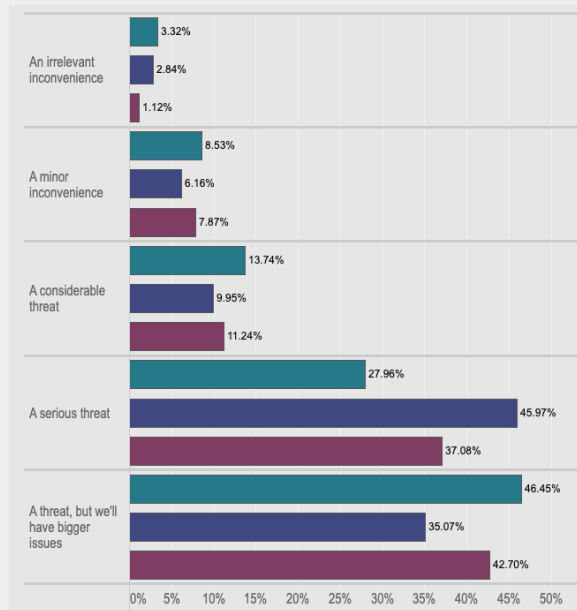
Percent of People Highly Impacted by Heatwave by Demographic

Showing: [Generation]

U Hrvatskoj se **Generacija Z (46 %)** i starije generacije (44 %) osjećaju najpogođenijima toplinskim valovima, dok milenijalci iskazuju 20 % nižu razinu pogođenosti.

Starije generacije koje osjećaju veći utjecaj također češće toplinske valove percipiraju kao ozbiljnu prijetnju.

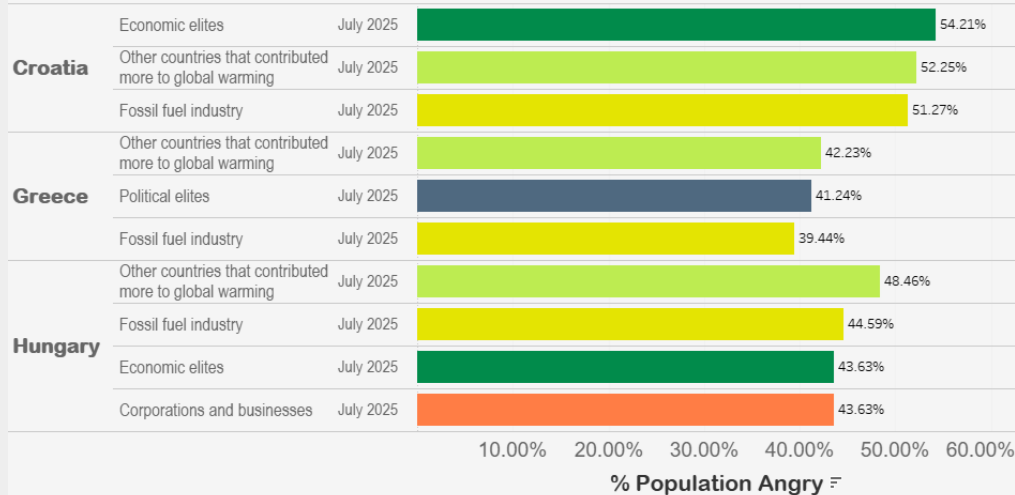
Dok su utjecaji toplinskih valova na zdravlje i mentalno stanje u Hrvatskoj dobro prepoznati kod građana, ekonomske i sigurnosne posljedice nisu jednako široko prepoznate.

Kako će se ti manje prepoznati učinci vjerojatno pogoršavati u budućnosti i mogli bi potaknuti veći angažman građana, osjećaj moći i političko djelovanje, važno je da **počnemo graditi snažne priče i narative koji pokazuju da toplinski valovi stvaraju raznolike prijetnje – za zdravlje, sigurnost i financije.**

Krивnja

Who Do You Think is Responsible for the Heatwaves?

Country Comparison

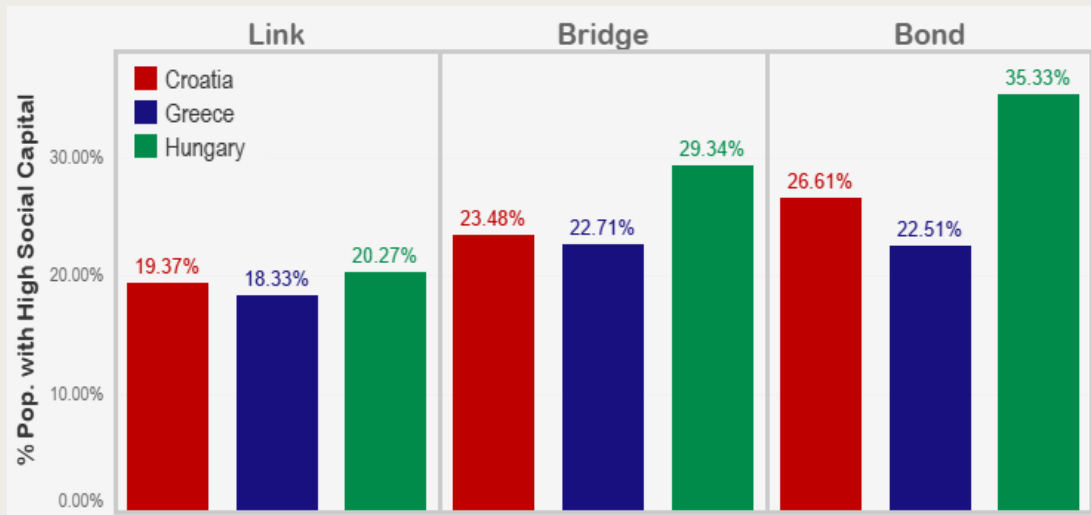
Hrvati izražavaju **najveći stupanj „okrivljavanja“** među svim zemljama u istraživanju, pri čemu većina svoje nezadovoljstvo usmjerava prema **ekonomskim elitama (54 %)**.

Tako visoko rangiranje često ukazuje na **postojeći javni narativ protiv ekonomskih elita**.

Odmah zatim, **52 % Hrvata krivi druge države** za toplinske valove, a na trećem mjestu je **fosilna industrija** – obje stavke imaju **najveću razinu krivnje u regiji jugoistočne Europe**.

Društveni kapital

Hrvatska se po sve tri dimenzije društvenog kapitala nalazi u sredini između Grčke i Mađarske.

19 % Hrvata osjeća **snažnu povezanost s osobom ili grupom** koja ima značajnu moć ili utjecaj (Link).

23 % osjeća povezanost s grupama koje dijele **funkcije ili posebne interese** (Bridge).

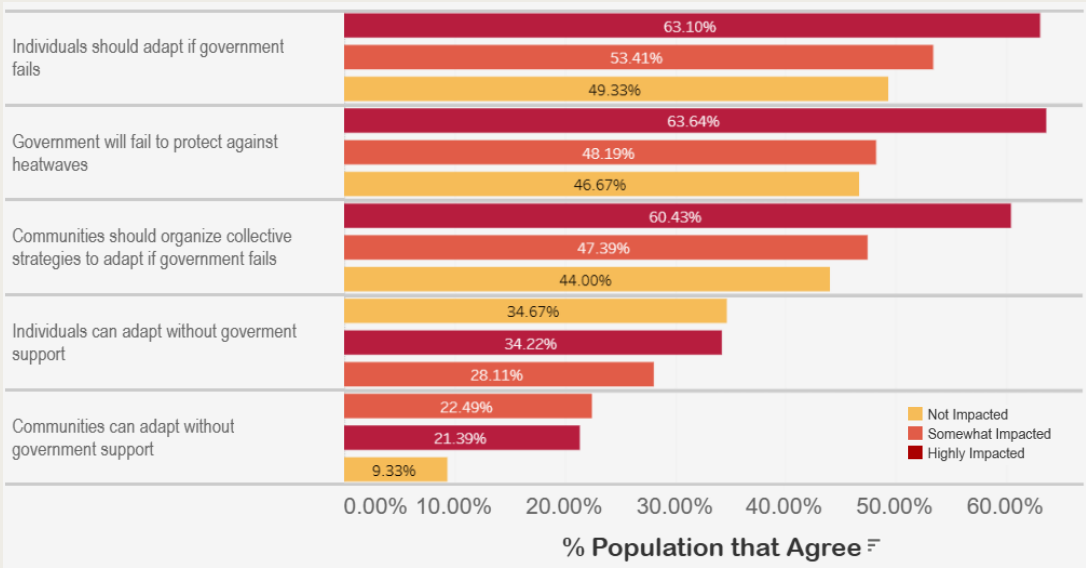
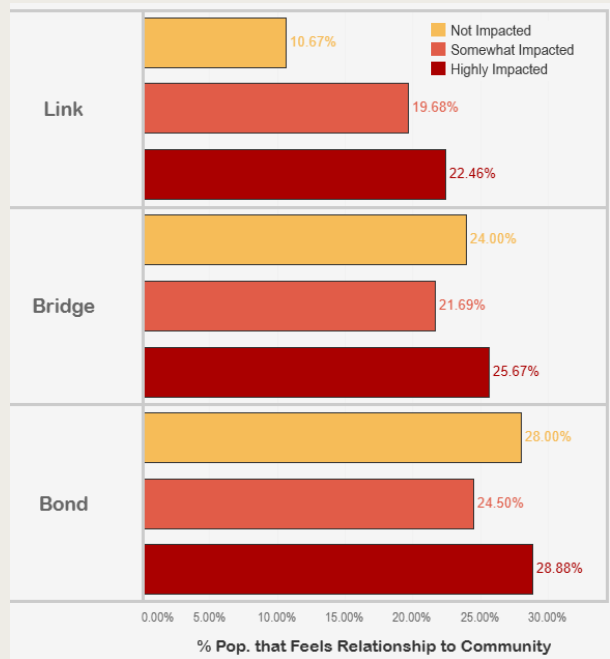
27 % osjeća povezanost s ljudima koji dijele **slične vrijednosti i svjetonazore** (Bond).

Utjecaj i povezanost sa zajednicom

Postoji jasna povezanost između **veće pogođenosti toplinskim valovima** i percepcije društvenog okruženja. Što se ljudi osjećaju **više pogođenima** toplinom:

- to je **veća razina društvenog kapitala**
- **veće nepovjerenje u vladu**
- **jače uvjerenje** da se pojedinci i zajednice trebaju prilagoditi

Općenito, osobe s **visokim društvenim kapitalom** imaju **puno veće povjerenje u sposobnost zajednica** za prilagodbu u usporedbi s pojedincima — gotovo **dvostruko više** vjeruju u zajednicu nego u individualnu prilagodbu.

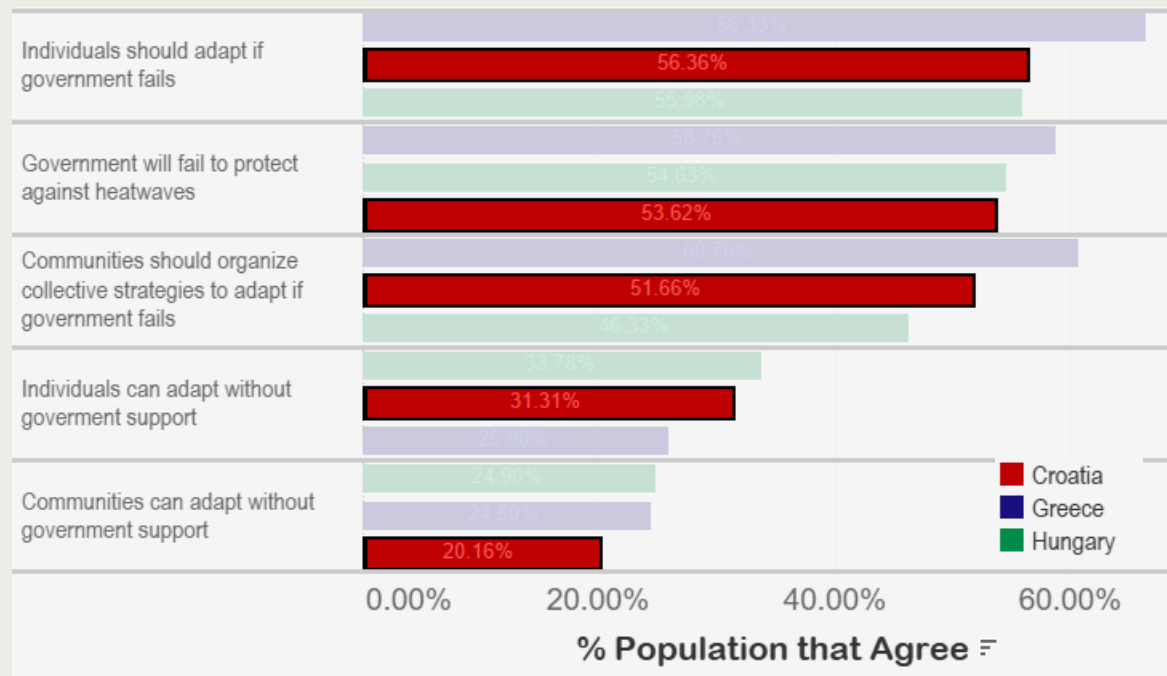
Percepcija prilagodbe na toplinske valove

52 % Hrvata smatra da bi se zajednice **trebale prilagoditi**, što ukazuje na svijest o važnosti lokalnog djelovanja tijekom kriza.

U sve tri zemlje, **Hrvatska pokazuje najnižu razinu uvjerenja** (20%) da se zajednice mogu prilagoditi toplinskim valovima **bez podrške vlade**.

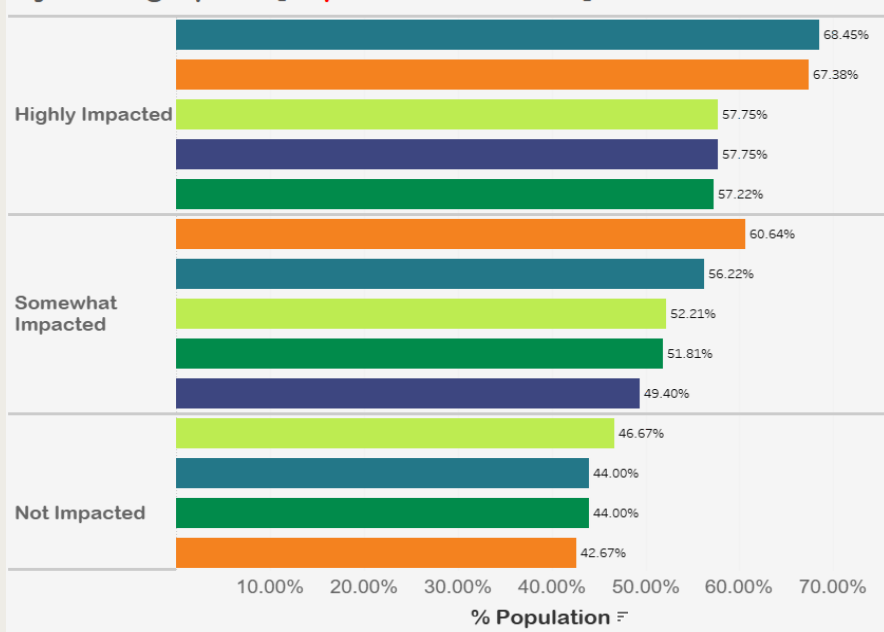
Prisutan je značajan raskorak (25 %) između onih koji vjeruju da se pojedinci trebaju prilagoditi ako vlada ne djeluje i onih koji vjeruju da se pojedinci doista mogu prilagoditi.

Više od polovice Hrvata vjeruje da ih **vlada neće uspjeti zaštititi** od budućih toplinskih valova.

Što odvraća ljude da se uključe?

By Demographic: [Impact of Heatwave]

- Being able to apply skills I already have
- Being given resources to learn new skills
- Getting information on where and when I can help
- Having more free time
- If I could see how my efforts would make a difference

Osobe koje su snažno pogođene toplinskim valovima ističu **nedostatak informacija o tome gdje i kada mogu pomoći** kao značajnu prepreku za uključivanje.

Za snažno i umjereno pogođene pojedince, glavne prepreke su:

- nedostatak znanja o tome kako njihovi naponi mogu nešto promijeniti
- nedostatak povjerenja da će njihovo djelovanje imati stvaran učinak
- nedostatak slobodnog vremena kao treći najčešći razlog zbog kojeg se ne uključuju

Preporuke:

Kako bismo promijenili narativ o toplinskim valovima, trebamo se usmjeriti na dvije ključne promjene:

1. Od: toplinskih valova koji se doživljavaju kao neugodna smetnja

Prema: toplinskim valovima koji se prepoznaju kao ozbiljna prijetnja, s financijskim i sigurnosnim rizicima

2. Od: osjećaja nemoći pred vrućinama

Prema: jačanju osjećaja moći djelovanja i osnaživanja kroz prilagodbu

Bilo da se radi o medijskim člancima o toplinskim valovima, radu hitnih službi s pogođenim zajednicama ili angažmanu organizacija civilnog društva – svi bismo trebali slijediti isti narativ.

Ukratko: toplinski valovi predstavljaju raznolike rizike – fizičke, mentalne i ekonomske; a zajednice se prema njima moraju i mogu prilagoditi te ojačati svoju otpornost.

12 Heatwave Narrative Recommendations – na engleskom jeziku

Metodologija

Za potrebe analize, 1.500 osoba iz Mađarske, Hrvatske i Grčke (po 500 iz svake zemlje) sudjelovalo je u anketi provedenoj tijekom i nakon toplinskih valova u srpnju 2025. Sudionici su imali 18 i više godina te predstavljaju reprezentativni uzorak stanovništva svake zemlje. Odgovarali su na 23 pitanja – pet vezanih uz demografiju, a preostalih 18 usmjerenih na emocije i osjećaj osobne moći u prethodnim tjednima.

([poveznica na upitnik na engleskom jeziku](#))

Ova analiza omogućila je procjenu utjecaja nedavnih toplinskih valova u usporedbi s referentnim podacima iz šireg istraživanja emocionalnih stanja građana Anger and Agency Monitor. Na temelju tih uvida, Mindworks razvija preporuke temeljene na dokazima kako bi pomogao svojim partnerima u učinkovitijem oblikovanju komunikacijskih strategija o klimatskim promjenama.

Please get in touch if you would like to receive a link to the full data set.

Povežimo se!

hello@mindworkslab.org

www.mindworkslab.org

linkedin.com/company/mindworks-lab

@themindworkslab

info@terrahub.eu

www.terrahub.eu

linkedin.com/company/terrahubcroatia

@terrahubcroatia

